

# ENVIRONMENT & HEALTH

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ З ПРОБЛЕМ МЕДИЧНОЇ ЕКОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ,  
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**ДОВКІЛЛЯ ТА ЗДОРОВ'Я № 4 (67), 2013**

Видання журналу частково підтримується грантом Американського національного інституту здоров'я Міжнародного центру Фогарті та Іллінойським університетом у Чикаго

**Засновник: Державна установа  
"Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва НАМН України"**



Журнал зареєстровано Державним комітетом інформполітики та радіомовлення України (Свідоцтво: серія КВ № 7151). Видається з серпня 1996 року.

**Журнал зареєстровано як наукове фахове видання.**

(Постанова Президії ВАК від 09.06.1999 р. № 1-05/7 (медичні науки) та

Постанова Президії ВАК від 12.05.2002 р. № 1-05/6 (біологічні науки),

**в якому публікуються результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів у галузі біологічних та медичних наук.**

**Рекомендовано Вченою радою Державної установи**

**"Інститут гігієни та медичної екології імені О.М. Марзєєва НАМН України"**

(протокол № 8 від 26.12.2012 р.).

ШЕФ-РЕДАКТОР: Андрій СЕРДЮК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гончаров С.Ф. (Росія), Гончарук В.В., Григорчук Д. (США), Дардинська І. (США), Кундієв Ю.І., Литвиченко О.М. (секретар), Лось І.П., Полька Н.С., Рахманін Ю.А. (Росія), Сердюк А.М. (голова), Трахтенберг І.М., Черниченко І.О. (наук. редактор), Чирков С.М., Шандала М.Г. (Росія)

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

Антомонов М.Ю., Бардов В.Г., Бердник О.В., Гаркавий С.І., Гульчій О.П., Думанський Ю.Д., Кіреєва І.С., Корзун В.Н., Прокопов В.О., Тимченко О.І., Томашевська Л.А., Яворовський О.П.

Літературний редактор: Лантрат В.М. Макет та художньо-технічне редагування: Чирков С.М.

Передполіграфічна підготовка:

Фірма "Деркул" 01042, Київ, вул. Чигоріна, 12.

Підписано до друку 04.12.2013 р. Формат 60x84/8. Друк офсетний. Тираж 500 прим.

**Адреса редакції: 02660, Київ, вул. Попудренка, 50.**

**Тел.: (044) 559-73-73. [www.dovkil-zdorov.Kiev.ua](http://www.dovkil-zdorov.Kiev.ua)**

У разі передруку матеріалів посилання на журнал "Довкілля та здоров'я" обов'язкове.

**Надруковано у типографії Видавничого дому "Аванпост-прим". м. Київ, вул. Сурикова, 3.**

# ДОВКІЛЛЯ ТА ЗДОРОВ'Я № 4 (67) 2013

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ З ПРОБЛЕМ МЕДИЧНОЇ ЕКОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ,  
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

## МІСЦЕ В ІСТОРІЇ **PLACE IN HISTORY**

<b>СЕРДЮК А.М.</b> М.М. Амосов: "Хірургія була моїм стражданням і щастям"	4	<b>SERDIUK A.M.</b> M.M. Amosov: "Surgery Was my Suffering and Happiness"	4
--	---	--	---

## ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ **FUNDAMENTAL INVESTIGATIONS**

<b>МУЗАЛЬОВ І.І., ГАНЖА О.Б., МАКОВЕЦЬКА Л.І., МИХАЙЛЕНКО В.М.</b> Порушення про-антиоксидантного балансу як механізм виникнення генотоксичних пошкоджень в організмі за поєднаної дії екзогенних оксидів азоту та малих доз іонізуючої радіації при пухлинному рості	8	<b>MUZALIOV I.I., GANZHA E.B., MAKOVETSKA L.I., MIKHAILENKO V.M.</b> Violation of pro-antioxidant balance as a mechanism of genotoxic damage under joint action of exogenous nitrogen oxides and low doses of ionizing radiation during tumor growth	8
<b>ВИНАРСЬКА О.І., СПАСЬКА Ю.С., ГРИГОРЕНКО Л.Е., МОЛДАВСЬКА Н.Б., ВАРХОЛЯК М.О.</b> Динаміка змін імунологічних показників за дії нітриту натрію з різними ксенобіотиками	14	<b>VINARSKA YE.I., SPASSKA YU.S., HRYHORENKO L.I., MOLDAVSKA N.B., VARKHOLIAK M.O.</b> Dynamics of immunological parameters under the influence of sodium nitrite with various xenobiotics	14
<b>ПОКАС О.В., СИНЕТАР Е.О., ЛОСКУТОВА М.М.</b> Вплив hibisci extractum siccum на формування біоплівки мікроорганізмами — збудниками катетер-асоційованих інфекцій сечовивідних шляхів	19	<b>POKAS E.V, SYNETAR E.A, LOSKUTOVA M.N.</b> Influence hibisci extractum siccum on formation biofilms mikroorganisms — pathogen catheter-associated urinary tract infections	19

## КАНЦЕРОГЕННІ ФАКТОРИ ДОВКІЛЛЯ **CARCINOGENIC ENVIRONMENTAL FACTORS**

<b>ЗІНЧЕНКО Н.А., ЛИТВИЧЕНКО О.М., ЧЕРНИЧЕНКО І.О., ШВАГЕР О.В.</b> Деякі особливості формування канцерогенного ризику за умов забруднення повітряного середовища	23	<b>ZINCHENKO N.A., LITVICHENKO O.N., CHERNICHENKO I.A., SHVAGER O.V.</b> Some peculiarities of the formation of carcinogenic risk under conditions of the ambient air of habitable premises	23
<b>МАЄВСЬКА І.О.</b> Епідеміологічні дослідження та оцінка ризиків розвитку доброякісних пухлин матки у жінок-учасниць ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС	28	<b>MAIEVSKA I.O.</b> Epidemiological studies and risk assessment of benign uterine tumor development in women-liquidators of the chornobyl nuclear accident	28

## НАШІ ЮВІЛЯРИ **OUR JUBILEES**

<b>До 75-річчя академіка А.М. Сердюка</b> У його душі живе неспокій	32	<b>In Commemoration of the 75-th Anniversary of Academician A.M. Serdiuk</b> Anxiety Lives in his Soul	32
<b>До 90-річчя академіка І.М. Трахтенберга</b> 65 років на службі медицині, науці та громадським інтересам	54	<b>In Commemoration of the 90-th Anniversary of Academician I.M. Trakhtenberg</b> 65 years for Medicine, Science, and Public Interests	54

## ПРОБЛЕМИ ЧОРНОБИЛЯ **CHORNOBYL PROBLEMS**

<b>ХОМЕНКО І.М.</b> Дози внутрішнього опромінення та стан здоров'я населення радіоактивно забруднених внаслідок Чорнобильської катастрофи територій Волині	36	<b>KHOMENKO I.M.</b> Internal irradiation dose and health status of the population of the Volyn territories contaminated due to the Chornobyl catastrophe	36
---	----	--	----

# ENVIRONMENT & HEALTH № 4 (67) 2013

SCIENTIFIC JOURNAL IN THE FIELD OF MEDICAL ECOLOGY, HYGIENE,  
PUBLIC HEALTH AND ENVIRONMENTAL SAFETY

**КРАСНОВ В.О., МИХАЙЛОВ О.В.,  
АНТРОПОВ О.С.**

Визначення оптимальної стратегії поводження з водоймою-охолоджувачем ЧАЕС за результатами опитування експертів 41

**KRASNOV V.A., MIKHAILOV A.V.,  
ANTROPOV A.S.**

Assessment of optimum strategy of the management with a Chernobyl npp cooling pond by results of experts poll 41

## ФАКТОРИ ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я **ENVIRONMENTAL AND HEALTH FACTORS**

**ЛЕПЕШКИН И.В., МЕДВЕДЕВ В.И.,  
БАГАЦКАЯ Е.Н., ГРИНЬКО А.П.,  
КУЗНЕЦОВА Е.М.**

Токсиколого-гигиеническая оценка остаточных количеств глифосата в сельскохозяйственной продукции 45

**LEPIOSHKIN I., MEDVEDEV V.,  
BAHATSKA O., HRINKO A.,  
KUZNETSOVA O.**

otoxicological and hygienic assessment of glyphosate residual quantity in agricultural production 45

**РОДІНКОВА В.В., СЕРГЕТА І.В.,  
ПАЛАМАРЧУК О.О.**

Закономірності пилкування представників родини тонконогові (Poaceae) на території України 50

**RODINKOVA V.V., SERHETA I.V.,  
PALAMARCHUK O.O.**

Patterns of grass (Poaceae Family) plants pollination in Ukraine 50

## НАНОТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я **NANOTECHNOLOGIES AND HEALTH**

**ЯВОРОВСЬКИЙ О.П., ТКАЧИШИН В.С.,  
ШЕВЦОВА В.М., ЗІНЧЕНКО Т.О.,  
СОЛОХА Н.В., РАГУЛЯ А.В.,  
ТКАЧИШИНА Н.Ю., ЯРМЕНЧУК І.А.,  
ГАРБУЗА Г.І.**

Стан здоров'я працівників, зайнятих виробництвом наночастинок титанату барію 57

**YAVOROVSKY O.P., TKACHYSHYN V.S.,  
SHEVTSOVA V.M., ZINCHENKO T.A.,  
SOLOCHA N.V., RAGULIA A.V.,  
TKACHYSHYNA N.YU., YARMENCHUK I.A.,  
GARBUZA G.I.**

Health status of the workers engaged in barium titanates nanoparticles manufacture 57

## РЕЦЕНЗІЯ **REVIEW**

**КОРОБЧАНСКИЙ В.А**

"Как в анатомии мертвые учат живых, так в гигиене больные учат здоровых" 61

**КОРОБЧАНСКИЙ В.А**

"Both the dead teaches the alive in anatomy and the ill teaches the healthy in hygiene" 61

## ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ **MEDICAL HISTORY**

**САВІНА Р.В.**

Наукова школа професора Н.Я. Янишевої 63

**SAVINA R.V.**

Scientific school by professor N.YA. Yanysheva 63

**ЗІМЕНКОВСЬКИЙ Б.С.,  
ГЖЕГОЦЬКИЙ М.Р., ФЕДОРЕНКО В.І.,  
ПЛАСТУНОВ Б.А.**

Львівська наукова гігієнічна школа: історія розвитку та здобутки 68

**ZIMENKOVSKY B.S.,  
GZHEGOTSKY M.R., FEDORENKO V.I.,  
PLASTUNOV B.A.**

Lviv scientific hygienic school: history of development and achievements 68

## ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ **LITERARY REVIEW**

**ШЕНЦОВА М.О., СУРМАШЕВА О.В.**

Пробіотичні препарати, їхня якість та безпека: сучасний стан проблеми 74

**SHENTSOVA M.A., SURMASHEVA E.V.**

Probiotic preparations, quality and safety: current state 74